

рівень боротьби зі злочинністю на місцях, більш оперативно реагувати на зміну криміногенної обстановки, поліпшити ставлення населення до працівників органів внутрішніх справ.

Література

1. Губанов А.В. *Полиція зарубежних стран. Организационно-правовые основы, стратегия и тактика деятельности.* –М.: МАЭП, 1999.
2. Краєченко В.В. *Конституційне право України.* –К., 1998.
3. А.Ткачук и др. *Місцеве самоврядування: світовий та український досвід.* – Посібник. - К., 1997.

Г. Писаренко,
студентка IV курсу Одеської національної
юридичної академії

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В нашій країні, яка трансформується до ринкової економіки, ще більшою мірою, ніж у країнах із вже розвиненою ринковою економікою, виявляється необхідність державного регулювання економіки в переходний період.

Зокрема, це зумовлюється необхідністю: 1) надзвичайних заходів, спрямованих на фінансове оздоровлення господарства; 2) адаптації економіки і системи управління до нових умов; 3) проведення активної соціальної та антимонопольної політики.

В сучасний період помітно звужується сфера адміністративно-правового регулювання економічних відносин, формується принципово нова система державного управління переходною економікою, змінюється зміст державного впливу на економіку, в тому числі акцептується увага на функціях і засобах не прямого, а побічного впливу на розвиток економіки, підприємництва; звужується коло об'єктів, що безпосередньо управляються; здійснюється переход від прямого управління галузями, сферами до управління економічними процесами; підвищується роль загально нормативного регулювання.

В результаті приватизації державних підприємств в Україні почала складатися якісно нова економічна система, яка будується на ринкових принципах господарювання, визнання свободи підприємництва, зокрема осіб, які володіють приватною власністю, а також суб'єктів природних монополій. Але для нормальної життєдіяльності суспільства, обов'язково потрібне державне втручання в економічну та соціальну сфери. Повної свободи ринкових відносин не було ніколи ні в одній державі світу. І в Україні лише шляхом посилення державного регулювання можна закріпити ринкові механізми, включаючи приватну власність та ініціативу. Державне втручання необхідне для того, щоб попередити, нейтралізувати стихійні процеси, можливі негативні наслідки діяльності приватних власників і монополістів. Це втручання виявляється в здісненні державою антимонопольної політики і регулюванні діяльності суб'єктів природних монополій, в підтримці підприємництва [1].

Державне регулювання підприємництва забезпечується за допомогою спеціального державно-правового механізму який складається, по-перше, з організаційно-структурних формувань, по-друге, з адміністративно-правових засобів впливу на відносини, що складаються в даній сфері.

Організаційно-структурні формування – це виконавчо-розпорядчі органи держави і місцевого самоврядування, наділені управлінськими повноваженнями у сфері підприємництва. На практиці відомі два види таких органів: а) спеціально створені для реалізації державної політики у сфері питань розвитку підприємництва, наприклад, Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва; б) такі, що виконують регулюючі функції у сфері підприємництва поряд з іншими функціями державного управління, наприклад, МВС України здійснює видачу ліцензій на такі види підприємницької діяльності, як виготовлення і реалізація спеціальних засобів, споряджених речовинами спльозотичної дії; виготовлення, ремонт та реалізацію спортивної вогнепальної зброї.

Адміністративно-правове регулювання – це сфера діяльності виконавчих та розпорядчих органів і суспільні відносини управлінського характеру, що складаються у цій сфері [2]. В свою чергу, адміністративно-правові засоби – це перш за все акти управління, призначенні для регулювання відносин в сфері підприємництва. До них належать:

Конституція України, закони України, укази та інші акти Президента України, нормативні документи Кабінету Міністрів, акти міністерств, інших органів виконавчої влади, місцевих державних адміністрацій, органів місцевого самоврядування.

Особливе місце серед органів управління в сфері підприємництва посідає Державний комітет України з питань регуляторної політики та підприємництва на який покладено координацію діяльності органів виконавчої влади з підготовки проектів, видання та виконання регуляторних актів.

Центральне місце в системі правових актів, що регламентують підприємницьку діяльність, які розвивають і конкретизують відповідні положення конституції України, належить Закону України "Про підприємництво" [3]. Цей закон вимагає загальних правових, економічних та соціальних засад здійснення підприємницької діяльності (підприємництва) громадянами та юридичними особами на території України, встановлює конкретні гарантії свободи підприємництва та його державної підтримки.

У ст.15 даного Закону зафіксовано, що правове регулювання підприємницької діяльності здійснюється в цілях забезпечення свободи конкуренції між підприємцями, недопущення монополізму і захисту прав споживачів.

Держава взяла на себе обов'язок підтримувати і гарантувати розвиток підприємництва незалежно від його організаційно-правових форм, проголосила ревність усіх форм власності, а також рівні можливості доступу підприємців до матеріально-технічних, фінансових, трудових, інформаційних, природних та інших ресурсів /ст. 12 Закону "Про підприємництво".

Держава заявила про свою готовність створити інфраструктуру підприємництва, надавати підприємцям на умовах і в порядку, передбаченому законодавством, земельні ділянки, державне майно і цільові кредити, а також сприяти їх матеріально-технічному і інформаційному обслуговуванню, підготувати та перепідготувати відповідних кадрів.

Визначені також основи, на яких ґрунтуються відносини органів державного управління з підприємцями. У цьому Законі йдеться, що органи державного управління будують свої взаємини з підприємцями, застосовуючи податкову і фінансово-кредитну політику, включаючи встановлення ставок податків і відсотків по державних кредитах; податкових пільг; цін і правил ціноутворення; цільових дотацій; валутного курсу; розмірів економічних санкцій. Крім того, вони використовують державне майно і систему резервів; ліцензії, патенти, концесії, лізинг; соціальні, економічні та інші нормативи; республіканські і регіональні програми; угоди на виконання робіт і поставок для державних потреб. Разом з тим вони не втручаються у господарську діяльність підприємців, якщо вона не зачіпає прав державних органів по здійсненню контролю за нею.

Важливе значення для розвитку підприємництва мають правила і порядок реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки саме в результаті державної реєстрації здійснюється їх легалізація, набуваються права і обов'язки у даній сфері, встановлюється відповідний правовий статус.

Здійснюється така реєстрація відповідно до Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності [4].

Це Положення визначає порядок державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, за винятком окремих видів суб'єктів підприємницької діяльності, для яких законами України встановлено спеціальні правила державної реєстрації (наприклад, банківські установи), а також порядок її скасування.

Важливу роль у адміністративно-правовому регулюванні підприємництва відіграє ліцензування підприємницької діяльності. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" [5] визначає види господарської діяльності, що підлягають ліцензуванню, порядок їх ліцензування державний контроль у сфері ліцензування, відповідальність суб'єктів господарювання та органів ліцензування за порушення законодавства у сфері ліцензування.

Ліцензування спрямоване на забезпечення єдиної державної політики у цій сфері і впроваджується відповідно до Конституції України, щодо права кожного на здійснення підприємницької діяльності, яка не заборонена законом.

Головним завданням ліцензування є захист економічних та інших інтересів держави, її громадян шляхом встановлення з боку держави певних умов і правил здійснення окремих видів підприємницької діяльності.

Важливим напрямом організаційно-правового забезпечення державою підприємницької діяльності стало вжиття заходів до ліквідації різного роду обмежень і бар'єрів. Найбільш характерними у даному розумінні є Укази Президента України "Про усунення обмежень, що стимулюють розвиток підприємницької діяльності" [6] і "Про деякі заходи з перегулювання підприємницької діяльності" [7].

Указ "Про усунення обмежень, що стимулюють розвиток підприємницької діяльності" прийнятий з метою зменшення втручання державних органів у підприємницьку діяльність, усунення правових, адміністративних, економічних та організаційних перешкод у розвиток підприємництва, забезпечення економічного зростання України.

Важливе значення у здійсненні державного регулювання підприємництва має також Указ Президента України "Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва" [8].

Цей Указ виданий з метою недопущення звуження змісту та обсягу права громадян на підприємницьку діяльність, запровадження ефективного державного регулювання у сфері підприємництва.

У ньому встановлено, що забезпечення проведення єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва є одним із головних пріоритетів у діяльності органів виконавчої влади щодо здійснення економічних реформ.

Для цілей цього Указу єдиною державною регуляторною політикою визнається діяльність, спрямована на досягнення оптимального регулювання державою підприємницької діяльності, усунення правових, економічних та адміністративних перешкод у реалізації права на підприємницьку діяльність.

Отже, підприємництво – це ініціатива та самоорганізація громадян в економічній сфері, і адміністративне право повинне допомагати його розвитку.

Література

1. Овсянко Д.М. Административное право. – Москва: Юрист, 2000
2. Під ред. Битяка Ю.П. Адміністративне право України. – Харків: Право, 2001
3. Закон України "Про підприємництво" від 07.02.91р. №785-XII
4. Положення про державну реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності: Постанова КМУ від 25.05.98р. №642/98
5. Закон України "Про ліцензування певних видів господарської діяльності" від 01.06.2000р. №189/2000
6. Про усунення обмежень, що стимулюють розвиток підприємницької діяльності: Указ Президента України від 03.02.98р. №136/98
7. Про деякі заходи з перегулювання підприємницької діяльності: Указ Президента України від 23.07.98р. №817/98
8. Про запровадження єдиної державної регуляторної політики у сфері підприємництва: Указ Президента України від 22.01.2000р. №89/2000

М. Пожидаєва,
здобувач Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ФІКСОВАНИЙ ПОДАТОК

Наприкінці 90-х років з метою спрощення оподаткування доходів приватних підприємців, які займаються систематичною торгівлею на ринках сільськогосподарських підприємств за умов, передбачених чинним законодавством, Законом України від 13.02.1998 р. "Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України "Про прибутковий податок з громадян"¹", Законом України від 17.12.1998 р. "Про фіксований сільськогосподарський податок"² було введено у дію фіксований податок, який замінив собою певну групу основних обов'язкових платежів.

Так, враховуючи погляди вчених – економістів, можемо зазначити, що фіксований податок виступає своєрідним способом пристосування податкової системи України до особливостей соціально-економічного розвитку держави, пов'язаних зі становленням підприємницької діяльності, невеликими обсягами доходів від її здійснення, що ускладнює контроль за повнотою їх декларування, значними масштабами ухилення від оподаткування.³

На сьогодні, виходячи з завдань податкової політики, окрім з яких містяться у відповідних нормах Закону України "Про державну підтримку малого підприємництва" від 19.10.2000р., Закону України "Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні" від 21.12.2000р., Закону України "Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001 – 2004 років" від 18.01.2001р., на наш погляд потрібно зауважити, що фіксований податок є саме тим податковим важелем, який сприяє розвитку малого підприємництва, підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва, стимулює підприємницьку активність.

Так, платник фіксованого податку має ряд переваг. У першу чергу це стосується скорочення кількості обов'язкових платежів, зменшення обсягів та видів звітності, спрощення порядку ведення обліку доходів та витрат. Але виявляється необхідність внесення змін і коректив у побудову існуючого фіксованого податку у зв'язку з його певними недоліками шляхом удосконалення законодавства України з даного питання, а саме: прийняття Податкового кодексу України.

Проте прийнятій у другому читанні проект Податкового кодексу України, який розроблено Кабінетом Міністрів України, не передбачає існування фіксованого податку як різновиду прибуткового податку з громадян (фіксований прибутковий податок)⁵ та фіксованого сільськогосподарського податку як загальнодержавного податку. Та, виходячи з положень Глави 98 проекту Податкового кодексу України, присвяченій спеціальній системі оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого